

Kiesrecht

Deze opdracht maakt deel uit van de quest Het ontstaan van het moderne Nederland.

De vraag die je door deze opdracht gaat beantwoorden is: Aan wie moeten de machthebbers in Nederland verantwoording afleggen?

Deze vraag ga je in twee stappen beantwoorden. Die staan hier genoemd en verderop in de opdracht uitgelegd:

- 1) Leg in eigen woorden uit wat de volgende regel betekent: "De koning is onschendbaar, de minister is verantwoordelijk."
- 2) Voor de volgende personen leg je telkens uit aan wie de machthebbers in Nederland verantwoording moeten afleggen in het jaar 1848, 1879, 1917 en 1919: de rijke fabrikseigenaar Jan-Willem Pennings, de academisch geschoolde apotheker Archibald Quistet, Jan met de Pet, Jannie met de Pet.

Stap 1: Koninklijke onschendbaarheid

Vorsten komen door erfopvolging op hun post. Zij zijn niet gekozen en het is maar afwachten of een vorst geschikt is voor zijn of haar functie. Lange tijd protesteerde niemand tegen het bestuur door een koning(in). Sterker nog: de meeste mensen hadden de overtuiging dat God ervoor gekozen had dat koningen het land bestuurden.

In 1789 vond in Parijs de Franse Revolutie plaats. Burgers waren boos, omdat ze wel belasting betaalden, maar geen invloed op het bestuur hadden. Anderen leden armoede, terwijl de adel en geestelijkheid een luxeleventje leidden. Het ging zelfs zover dat opstandelingen de koning afzetten. Sinds die periode is in westerse landen de macht van de koning beperkt door de regels in de grondwet. In de grondwet is vastgelegd dat het volk op de een of andere manier invloed op het bestuur heeft. In Nederland is dat sinds 1815 toen het Koninkrijk der Nederlanden ontstond. Uitgangspunt daarbij is dat de koning onschendbaar is en de minister verantwoordelijk.

--> Onderzoek wat deze stelregel betekent: De koning is onschendbaar en de ministers zijn verantwoordelijk.

Stap 2: Verantwoording aan wie?

Sinds 1815 was er een grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden. De grondwet beperkte de macht van de koning en gaf het volk invloed op het bestuur. Die invloed verliep via een parlement: door middel van verkiezingen komen er volksvertegenwoordigers die de bestuurders ter verantwoording kunnen roepen.

--> Je gaat voor vier momenten (**1848, 1879, 1917 en 1919**) onderzoeken welke groepen uit de samenleving in het parlement waren vertegenwoordigd. Bij ieder jaartal geef je antwoord en uitleg op de volgende vier vragen:

A Welke groep (persoon) is vertegenwoordigd in het parlement? Leg je antwoord in 40 tot 60 woorden per groep uit.

B Welk kiessysteem gebruikte men toen?

C Waarom gebruikte men dit kiessysteem? Geef daarvoor twee tot drie argumenten.

D Geef twee tot drie argumenten tegen dit kiessysteem.

Hier zie je vier personen die ieder symbool staan voor een groep in de samenleving:

			
<p>Jannie met de Pet Jannie is een vrouw zoals er zoveel van zijn. Zij heeft weinig opleiding, werkt in een fabriek, maakt lange dagen, doet zwaar werk en krijgt weinig betaald.</p>	<p>Jan-Willem Pennings Jan-Willem is rijk. Hij heeft zijn vermogen te danken aan een winstgevende fabriek en de handel met Nederlands-Indië. Jan-Willem doet in koffie en olie.</p>	<p>Jan met de Pet Jan is een arbeider. Hij werkt al sinds zijn tiende in de fabriek en doet er zwaar, eentonig werk tegen een laag loon. Hij woont in een tochtige kelderwoning zonder rioolaansluiting.</p>	<p>Archibald Quistet Archibald is niet rijk, maar wel slim! Hij studeerde medicijnen en heeft zijn eigen apotheek in Winschoten, Groningen. Behalve de dominee en de burgemeester zijn er in Winschoten geen andere mensen met een universitaire opleiding.</p>